

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу шлуагъэ къытэу гъэсэнгъэ Иофым зэрэфлажъэхэрэм, гурыт еджапIэм егъэджэн-пIуныгъэ Иофыр нахьышIоу шызэхэщэгъэным ашхъэкIэ ялахышхо зэрэхашыхэрэм, къытIэхъухэрэ ныбжьыкIэхэм яегъэджэнрэ япIунрэкIэ гъэхъагъэхэр зэрашыгъэхэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ афагъэшгошагъ:

— **БжьэшIо Рабиет Шакир ыпхъум**, МОУ-у «Тэхъутэмыкьое гурыт еджапIэу N 1-м» хысапымкIэ икIэлэегъаджэ;

— **ЕмыкI Тэмарэ Мыхъамэт ыпхъум**, МОУ-у «Кошхъэблэ гурыт еджапIэу N 1-м» химиемкIэ икIэлэегъаджэ;

— **Тугъланэ Раситэ Заурбий ыпхъум**, МОУ-у «Кошхъэблэ гурыт еджапIэу N 2-м» информатикэмкIэ икIэлэегъаджэ;

— **Цалыкь Сайхъат Маджидэ ыпхъум**, МОУ-у «Кошхъэблэ гурыт еджапIэу N 1-м» идиректор егъэджэн-пIуныгъэ ИофымкIэ игуадзэ.

***

Илъэсыбэрэ гуетыныгъэ фыриIэу Иоф зэришлагъэм, хэдакIохэм яфедэхэм зерафэлэжъагъэм ыкIи общественнэ-политикэ ИофшIэным чанэу зэрэхэлажъэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшгошагъ **Къэбэртэе Аскэрбий Аслъанчэрые ыкIом**, муниципальнэ образованиеу «Адыгэкъалэ» инароднэ депутатхэм я Совет идепутат.

ПШIЭМЭ КЪЫПШЪХЪАПЭЖЪЫШТ

Мэфэ фэбэшхохэм зишлуагъэ къэкIоштыр

Пчэдыжымрэ пчыхъмрэ амал зэриIэкIэ нахьыбэрэ къэпкIухъан, плъакъомэ уагетын фаеу медикхэм албытэ. Мэфэ фэбэшхом ащ фэдэ пшIэн фаеу ахэм зэралорэр тIэкIу умыгъэшIэгъон плъэкIырэн, ау мэфэ реным шысырэ цIыфым лъыдэ-кIуаер нахь зэхышIэштэу, гулынтфэ узым «зыкыгъэлъэгъоным» ищынагъо нахь хахъоу, лъынтфэ кIоцIым ит лъыр нахь шIэхэу пцIэн ылэкIыштэу врачхэм къыхагъэщы.

Мэфэ жьоркыым, мэфэ фэбэшхом гъомылапхъэу бгъэфедэштми мэхъанэшхо иI. Медикхэм зэралытэрэмкIэ, **зэрэчы-Iэу пшхын плъэкIышт гъомылапхъэхэм нахь зяптымэ нахьышIу**. Тхъур бэу зыхэлэ цэхэкI гъомылапхъэхэмрэ лымрэ уиланэ темытэу, пчэжыемрэ хэтэрыкIхэмрэ нахьыбэ пшIы-хэмэ, псауныгъэмкIэ нахь фэдэу ахэм къало.

Гъомылапхъэу бгъэхъазы-рырэм икIу фэдиэу шыгъу хэпIухъан зэрэфаери врачхэм къыхагъэщы, сыда пIомэ мэфэ фабэм цIыфым пIантIэ бэу кIе-хы, ащ къыхэкIыкIэ, пкышIго-лым натриуе чIинэрэр нахьыбэ мэхъу. Ар игъэкъужыгъээн фае.

Шыгъынэу зыщыплъэштми уналэ тебгъэтын фае. Ар IэшIэх дэдэу шымытми, **леним ыкIи бзыуцыфым (хлопок) хэшIы-кIыгъэхэр** ары нахь къыхап-хынхэу щытхэр.

Мы чыпIэм джыри зы лъэны-кIо къышыхэдгъэщы тшIоигъу, ныбжьыкIэхэм ащ аналэ тыра-дзэным тыщыгугъэу. Врачхэм

бэрэ къало мэфэ фэбэшхохэм ялэхъан лъэш дэдэу зыпIэкIы-нэу, майкэ кIэко цIыкIухэу ны-башъор, бгъэр тэрэзэу зымыу-хъумэхэрэр пшыгъынхэр зэри-мышыкIагъэр, псауныгъэм ащ зэрар зэрэрихырэр. **Шыгъын хъоо-пщаоу тыгъэм нахь ушы-зыухъумэнэу шытыр** ары зы-щыплъээн фаер.

Непэ къэбгъотынэпштын кон-диционер зымыгъэфедэрэ цIыф. Ау ахэми уафсакын фае, жъэу **къапыкIырэр занкIэу къып-техъанэу пшIы хъуцтэп**, сыда пIомэ жъы чыIэу кондиционе-рым къыфырэмрэ бактериэ зэ-фэшхъафыбэу а приборхэм жъым къадихырэмрэ зызэхэ-хъажьэкIэ, тхъабылым, жъыкIэ-щэпIэ органхэм зэрар арихышт.

Джыри зы Иофыгъо медикхэм тыналэ тырытагъадзэ ашIоигъу. Ар зыфэгъэхьыгъэр **газ зыхэт псы IэшIухэмрэ мороженэм-рэ**. Ахэм къызэралорэмкIэ, газ зыхэт псы IэшIухэм, анахь чы-Iэр арыми, псыфалIэр пщагъэ-гъушпшэрэп. Ау ахэм лъыр нахь Iужу ашIы ыкIи пкышIголым псыр икIоу къыхагъэкIырэн.

Мороженэр гъэмафэм цIыф-хэм жъугъэу ащэфы. Зы бгъум-кIэ, ащ пкышIголыр егъэуцъы-Iы, гуапэ пшэхъу. Ау медикхэм къыхагъэщы а гъомылапхъэм тхъур бэу зэрэхэлъыр, зэрэлэ-шIур ыкIи ахэм къахэкIыкIэ, **фэбэшхо лъэхъаным хэти нахь макIэу ар ыгъэфедэным пы-лтын** зэрэфаер.

*Зыгъэхъазырыгъэр
ЖАКIЭМЫКIО Аминэт.*

Зыпкь итэу Иоф ашIэ

Тызхэт лъэхъаным письмэ-зехъэу Иоф пшIэныр IэшIэхэп: пшIэщтыр бэ — лэжъапкIэр мэкIэ дэд. Иофыр ащ тетми, почтэм иIофышIэхэм ащыщ зырызэхэм агу етыгъэу, зыпкь итэу япшъэрылхэр агъэца-кIэх, цIыфхэр агъэразэх. Ащ фэдэу зищытхъу дахэкIэ ало-рэмэ ащыщ къэлэ гъэпсыкIэ зилэ поселкэшхоу Инэм иура-мэу Октябрьскэм тет почтэ зэпхыныгъэм икIутамэ. По-чтэр Инэм иурамэу зыцIэ къесIуагъэм иджабгъукIэ щыт. Унэу зычIэтыр инэп, цIыфыбэ чIафэрэп. Загъорэ къычIэкIыжъышIтхэм чIэхъа-щтхэр яжэхэу мэхъу. Иофыр ащ тетми, мыщ Иофышхо шызэ-шлуахы, лъэгъунэу иIэр къы-фамыгъэцакIэу зы нэбгырэ къычIагъэкIыжырэп. Ар къызыхэкIырэм зи шъэф хэ-лъэп, зэкIэ почтэм иIофы-шIэхэр зэдэлэжыхэзэ Иоф ашIэ.

Лъэгъунэу цIыфхэм ялэхэр бэ ыкIи зэфэшхъафых: зым

письмэхэр зэригъэзэфэнхэшъ, псынклэу ытIупщынхэ фае, адрэм ахьщэу къыфэкIуагъэр аихыжыныу мэгуIэ, ящэнэ-рэр гъэзет кIэтхэным ыуж ит, яплIэнэрэм нэмыкI Иофыгъо-хэр илэх.

Бэклаерэ мы почтэм сы-чIахъэу мэхъу, ары къэс иIо-фышIэхэм сафэразэу сыкы-чIэкIыжы: бэрэ укIаыгъы-рэп, узэрагъажэрэп, уиIоф псынклэу къагъэцакIэ. Поч-тэ зэпхыныгъэм иотделение ипашэу ЦушэкIо Эммэ да-хэкIэ зыцIэ къыриIорэмэ ащыщ Трэхъо Бэлэ. Ар опе-ратор, исэнэхъат хэшIыкIы-шхо фыриI. Щытхъур яфэ-шъуаш письмэзехъэхэу Нина Астафьевам, Татьяна По-теряйло, Иныхъу МулиIэт, Екатерина Паршинам. Бзы-лъфыгъэхэм ялэжъапкIэ мэ-кIэ дэд, ау тхъаусыхэхэрэп, цIыфхэм зэрящыкIагъэхэр ашымыгъушпшэу, хъалэлэу Иоф ашIэ.

ХЪУШТ Щэбан.

Къэлэ сымэджэщым етыгъуагъ

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ и Ми-нистерствэ къызэритырэмкIэ, шышхъэлым и 2-м къы-щегъэжъагъэу и 8-м нэс республикэм бзэджэшIэгъи 188-рэ шызэрахъагъ. Ахэр укIыгъэ Иофэу 1, цIыфым ыпкыны-лынэ шъобж хылылэхэр тыращагъэхэу 1, бзылъфыгъэм ебэныгъэхэу 2, хъункIэн бзэджэшIагъэу 3, тыгуагъэхэу 47-рэ, машинэр рафыжъагъэу 2, гъэпцIагъэ зыхэлэ бзэджэшIэгъэ 14, экономикэм ылэзныкIокIэ бзэджэшIэгъэ 12, нэмыкIхэри.

БлэкIыгъэ тхъамафэм Адыгеим игъогухэм хъугъэ-шIэгъэ 14 къатехъухъагъэу гъогу-патруль къулыкIуым ыгъэунэфыгъ. Ахэм нэбгыри 4 ахэкIодагъ, нэбгы-рэ 14-м шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кIэрысхэу водитель 21-рэ къаубытыгъ.

Шышхъэлым и 4-м, чэ-щым, къэлэ сымэджэщым икабинет горэм ишхъангъу-пчэ амыгъэунэфыгъэ бзэ-джашIэм IуикIыкIи, ащ чIэ-лыгъэ системнэ блокыр, мо-ниторыр, нэмыкIхэри чIи-тыгъукIыгъэх. Мы хъугъэ-шIагъэр къызышыхъугъэ чIы-пIэм правэухъумэкIо орган-хэр псынклIу къэсыгъэх. Ахэм зэшлуахыгъэ оператив-нэ-лтыхъон Иофтхъабзэхэм яшлуагъэкIэ бзэджэшIагъэр зезыхъагъэр агъэунэфын алъэкIыгъ. Ащ илъэс 35-рэ ыныбж, МыекIуапэ щэпсэу. Джы ар къаубытыгъ, ыты-гъугъэри къылахыжыгъ.

Шышхъэлым и 5-м къуты-рэу Красный мост зыфило-рэм пэмычыжъэу речъэкIы-рэ псыхъоу Къурджыпсым инэпкь дэжэ автомобилэу «ДЭУ-МАТИС» зыфиIорэр къышигъэуцуи, ар зые бзы-лъфыгъэр IукIыгъ. Ар къэты-фэ, бзэджашIэм сотовэ теле-фоныр, бзылъфыгъэм иIаль-мэкъэу документхэр ыкIи кредитнэ банковскэ карточ-кэр зыдэлэхэр машинэм ри-тыгъукIыгъэх. Пин-кодыр зы-тетхэгъэ тхъапэр Iальмэ-кыым зэрэдэлъыгъэм къыхэ-

кIыкIэ, карточкэм илгыгъэ сомэ мини 123-рэр бзэджа-шIэм рихын ылэкIыгъ. Мэ-фищым къыкIоцI мы бзэ-джэшIагъэм икыхыгъэщын милицием иIофышIэхэр ыуж итыгъэх ыкIи ашIагъэр хъа-улые хъугъэп. Мы бзэджэшIа-гъэр зезыхъагъэу згугъэфэ-хэрэ кIэлакIэу станицэу Ку-жорскэм шыпсэурэр къау-бытыгъ. Ытыгъугъэ сотовэ телефонри ащ къылахыжыгъ. Джы уплэкIунхэр макIох.

Кошхъэблэ районым иупол-номоченнэ участковэхэм-рэ ОВД-м иуголовнэ розыск иоперативникхэмрэ зэгъусэхэу мы районым шызэрахъэгъэ бзэджэшIагъэр охътэ кIэкIым къыкIоцI зэхафын алъэкIыгъ. Следствием зэригъэунэфы-гъэмкIэ, район гупчэм шып-сэурэ бзылъфыгъэ горэм иунэ бзэджашIэр ихыи, ащ илгыгъэ сотовэ телефонэу «Самсунг» зыфиIорэр ритыгъукIыгъ. Ау правэухъумэкIо органхэм зэ-шлуахыгъэ оперативнэ-лты-хъон Иофтхъабзэхэм яшлуа-гъэкIэ бзэджэшIагъэр зезы-хъагъэр къаубытын алъэ-кIыгъ. Ар мы къоджэ дэдэм щэпсэу, илъэс 16 ыныбж.

Гъогу шІагъо тет

ХъутІыжъ Заурбэч Аслъан-бий ыкъом 1993-рэ илъэсым Адыгэ къэралыгъо университет-тыр «Тарихъымрэ правовой дисциплинэмрэкІэ кІэлэгъаджэ» зыфилорэ сэнэхъатыр иІэу кы-ухыгъ. Ащ ІофшІэныр зэрэри-гъэжъагъэр Адыгэ къэралыгъо университетым тарихъымкІэ икІэлэгъаджэу ары. 1994-рэ илъэсым къэралыгъо къулы-къымкІэ Урысые Академиеу Урысые Федерацием и Прези-дент дэжъ шыІэм иаспирантур-рэ чІэхъагъ ыкІи экономикэ шІэныгъэхэмкІэ кандидат дис-сертациеу Іоф зыдишІагъэр кышыушыхъатыжыгъ. Ащ ыуж доцентыІэр кыфаусыгъ ыкІи Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ институтым (джы университет) учетымкІэ, анализымкІэ ыкІи статисти-кэмкІэ икафедрэ ипашэу агъэ-нэфэгъ.

А ІэнатІэр шІэныгъэлэжъ ныбжыкІэм зэригъэцэкІэ-щтым пылгыгъ ыкІи ащ да-кІоу научнэ-ушэтын Іофыри лыгъэкІотагъ. Темэу Іоф зы-дишІэнэу кыыхыгъагъэр деп-рессивнэ регионхэм экономикэ хэхъоныгъэ егъэшІыгъэным ыкІи а лъэныкъомкІэ зиІо-фыгъохэр ыушэтыр регионхэм зыпкъ итэу Іоф ягъэшІэгъэным ишІыкІэ-амалхэр къэгъоты-гъэнхэр ары. 2003-рэ илъэсым Заурбэч къэралыгъо къулыкъум и Урысые Академиеу Уры-сые Федерацием и Президент дэжъ щызэхъагъэм идокторан-турэ чІэхъагъ ыкІи Іофгыбоу ыушэтыхэрэмкІэ 2009-рэ илъэ-сым экономикэ шІэныгъэхэмкІэ доктор диссертациер пхыри-гъэкІыгъ. Кафедрэм Іоф зы-щыдишІэрэ дисциплинэ шхъа-ІэхэмкІэ учебнэ-методическэ комплексхэр ащ рихъухъагъэх. Научнэ ІофшІэгъэ щэкІым къе-хъу монографиехэу, учебнэ по-собиехэу, научнэ статьяхэу ыкІи нэмькІ ІофшІагъэу ащ кыха-ригъэутыгъэхэр.

Мыекъопэ къэралыгъо тех-нологическэ университетым иректор 2005-рэ илъэсым Іо-ныгъэ мазэм и 1-м приказэу зы-кІэтхъагъэмкІэ, экономикэмрэ юриспруденциемрэ информаци-оннэ системэхэр ащыгъэфедэ-гъэнхэмкІэ ифакультет зэхъ-агъэ ыкІи ХъутІыжъ Заурбэч ащ идеканэу агъэнэфэгъ. Мыщ

пидзагъэу къэтІон ип-рофессиональнэ нэшэ-нэ екІолІакІэхэр: Іоф-шІэныр шІу елъэгъу, псынкІэу цІыфхэм агурІо, кІэшэкІо чан, Іофым изэхъэщэн фэ-къулай. Ишэн зэтет, нэутх, цІыфышІу ыкІи гухэлъэу зыфигъэу-цужыгъэм дэмыхэу фэкІо.

ХъутІыжъым науч-нэ-ушэтын ІофшІэнэу факультетым икІэлэ-егъаджэхэр зыпылъ-хэм зэрифэшъуашэу пэщэныгъэ адызэре-хъэ. 2006-рэ илъэсым кышсегъэжъагъэу ащ иаспирантхэм чанэу экономикэ шІэныгъэ-хэмкІэ кандидат дис-сертациехэр пхыра-гъэкІыгъэх. МГТУ-р научнэ Іофэу зыпылъымкІэ научнэ-практическэ конференциехэу, «Іэнэ хъураехэу» ыкІи олим-пиадэхэу зэхъэхэрэм ар якІэ-щакІу.

Экономикэ шІэныгъэхэмкІэ докторэу ХъутІыжъ Заурбэч, философиэ шІэныгъэхэмкІэ док-торэу В. Ш. Бадмаевым, та-рихъ шІэныгъэхэмкІэ докторэу Къудаикъо Светланэ «Интер-нет-портал по истории адыгов XIX века» зыфиІоу нэужым ащ пэщэныгъэ зыдызэрихъэщты-гъэр зэрагъэпсыгъэм пае Уры-сые гуманитар научнэ фон-дым игрант кыфагъэшъошагъ. Мыщ къеушыхъаты ХъутІыжъ Заурбэч ылэ илэ кІэлэгъаджэ-хэм яквалификациерэ япрофес-сиональнэ шІэныгъэхэмрэ аха-гъэхонхэм лъэшэу ыналэ зэрэ-тыригъэтырэр.

Илъэс зауэлэкІэ узэкІэлэбэжъ-мэ, Премьер-министрэр кІэт-хэжыгъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иписы-мэ Урысые Федерацием гъэ-сэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу А. Фурсенкэм фы-рагъэхъыгъагъ. Ащ кышчиІо-щтыгъ автоматизированнэ ин-формационнэ системэ зэфэшъ-хъафхэр фитыныгъэхэр къэзыу-хъумэрэ органхэм алэ къазэрэ-щырагъахъэхэрэр ыкІи игъэ-

кІотыгъэу зэрашагъэфедэхэрэр. Ахэр кыыхыгъэнхэмкІэ ишы-кІэгъагъэх информационнэ тех-нологиерэ фитыныгъэхэр къэ-зыухъумэрэ системэхэм ягъэ-сынрэ хэшІыкІ афизилэхэр. Ахэм афэдэ специалистхэу правовой базэхэм яданнэхэр зыгъэпсы-нхэ ыкІи компьютернэ техни-кэм тегъэпсыкІыгъэу анали-тическэ Іофыгъохэр зыгъэ-цэкІэнхэ зыльэкІыщхэр къэ-гъэхъазырыгъэнхэм пае ишы-кІагъэу хъугъагъэ сэнэхъатэу «Прикладная информатика в юриспруденции» зыфилорэр. А лъэхъаным университетым иректорэу щытыгъэ ТхъакІушы-нэ Аслъанэ унашъо ышІыгъагъ «Информационные системы в экономике и юриспруденции» зыфилорэ факультетыр кызыІу-хыгъэнэу. Ащ хэхъэщтыгъэх зы-фырагъэдджэщт сэнэхъатхэу «Кризисым пэшІуекІорэ гъэІо-рышІэн», «Прикладной инфор-матикэр юриспруденцием зэрэ-щыбгъэфедэщтыр» зыфилорэ Урысые Федерацием гъэсэны-гъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Ми-нистерствэ игъоу ыльэгъугъэр.

МыхэмкІэ сэнэхъатыр зылэ кызыгъахъэхэрэм зэрагъэшІэн фаеу кыделъыгъэ предприяти-ем маркетингымкІэ иполитикэ шІауагъэ къэзытырэ ишІыкІэрэ ар зэхъэгъэным иамалхэмрэ

якыыхэын зэрэкІорэр, платежхэр ытынгъэ ымылъэкІыныр, зте-зыныр зыпкъ кы-кІыгъэр зэгъэшІэ-гъэнхэм апае бухгал-тер учетым иданнэхэм атетэу предприятием икомплекснэ финанс анализ зэхъэгъэныр, банкротствэр зэрэра-гъэкІокІырэ шІыкІэр, ахъщэр кызыдыра-хышт къэкІопІэ ана-хышІум лыхъугъэ-ныр, нэмькІхэри. Мыщ пидзагъэу къэ-Іон федеральнэ, чІыпІэ муниципальнэ шапхъэхэм атегъэ-псыкІыгъэу къэралы-гъо органэу предпри-ятиехэмрэ организаци-ехэмрэ яфинансхэр зыпкъ игъэуцожыгъэнхэм апылъхэм, мылъку лъэпкъэу ыгъэлорышІэрэр зыфэдэм емы-лытыгъэу, предприятиехэм, чІыфэ зыгъелъ организациехэм яэкономическэ анализ, диагно-стикэ ыкІи прогноз шІыгъэнхэм апылъ къулыкъухэм, аудитор-скэ, консалтинговэ ыкІи уасэ афэзыгъэуцурэ фирмэхэм Іоф ащишІэн зэрильэкІыщтыр.

Къэралыгъо ыкІи муници-пальнэ гъэлорышІапІэхэм хэб-зэ Іахъхэр атезыльхъэрэ орган-хэм, правопорядкэмкІэ, соци-альнэу ухъумэгъэнхэмкІэ орган-хэм, къэралыгъо статистикэм ыкІи зэфэшъхъаф зэхъэцкІэ-правовой гъэпсыкІэ зилэ пред-приятиехэм ягъэлорышІапІэхэм яорганхэу компьютернэ оборо-дованиер, локальнэ вычисли-тельнэ сетхэр е функциональнэ процессхэм ящыкІагъэхэр алэ-кІагъэхъанхэм пае информаци-оннэ угыоигъэным, ухъумэгъэ-ным, анализ, обработкэ шІы-гъэным, нэужым зищыкІагъэм ІэкІэгъэхъэгъэным апае гло-бальнэ информационнэ сетхэм зэралъагъэлэсыщт амалхэр зищыкІэгъэ ІофшІапІэхэм ащы-лэжъэнхэ алъэкІынэуи щыт.

— Тиапшъэрэ еджапІэ къэ-зыухыхэрэм анахъэу зэхъэщэн ыкІи пэщэныгъэ, проектнэ-тех-ническэ, маркетинговэ, эксперт-

нэ-ушэтын, аналитическэ, пред-принимательскэ ыкІи эксплуа-тационнэ ІофшІэнхэр зыща-гъэцакІэхэрэр ары Іоф зыща-шІэрэр, — еІо факультетым ипашэ.

Учетым, анализым ыкІи ста-тистикэм якафедрэу факульте-тым хахъэрэр кызыфэгъэза-гъэр экономикэ шІэныгъэхэм-кІэ докторэу, профессорэу ХъутІыжъ Заурбэч ары. ІэкІыб къэралыгъуабзэхэм якафедрэ зылэ илъыр шІэныгъэлэжъэу Шъоджэ Зар, тарихъымрэ пра-вэмрэ якафедрэ ипашэр Къуда-икъо Светлан, ари тарихъ шІэ-ныгъэхэмкІэ доктор, профессор ыкІи илъэс пчъагъэ хъугъэу щытхэу хэлъэу Іоф ешІэ.

Зигугъу къэтшІыгъэхэм афэ-дэу егъэджен Іофыр факульте-тым щызыгъэцакІэхэрэр квали-фикации ин зилэ кІэлэгъаджэх. Ахэр профессорых, доцентых, экономикэ, тарихъ шІэныгъэ-хэмкІэ кандидатых ыкІи кІэ-лэгъэдджэ шхъаІэх, яІофшІэн зэпамыгъоу, яшІэныгъэ хагъа-хъозэ, аспирантурэм, докторан-турэм ащеджэх. А пстэури зы-фэкІожырэр ныбжыкІэу ра-гъаджэхэрэм кыыхахыгъэ сэнэ-хъатыр нахышІоу зэралэкІа-гъэхъаныр ары. Теорием иза-кып, практикэм ыльэныкъокІи яІофшІэн мэхъанэ икыу раты.

— Факультетым истудент-хэм практикэр ашыгъэхыгъэ-ным фэгъэхыгъэ зэзэгъыны-гъэхэр Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъо-ныгъэмрэкІэ и Министерствэ, къэралыгъо статистикэмкІэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ РеспубликэмкІэ ичІыпІэ орган, къалэу Мыекъуапэ ипрокура-турэ ыкІи и УВД адыгІыІу Іоф адэтэшІэ, — еІо Заурбэч.

ІкІэухым кышчытІон кура-торхэм пІуныгъэ ІофшІэныр группэхэм комплекснэу зэра-щызэшІахырэр. «Кризисым пэшІуекІорэ гъэлорышІэн», «Юриспруденцием иприкладной информатик», «Экономикэм иприкладной информатик» зыфилорэ сэнэхъатхэр кыыхэ-зыхыгъэ студент бэдэдэ ныб-жыкІэ объединением хэт. Ахэр гражданскэ шэн-зекІокІэ тэрэ-зым рэгъуазэх, зэфэшъхъаф Іофтхъабзэхэм язэшІохын агу етыгъэу хэлажъэх.

ШАКІО Мур.

ШІуагъэ къэзыхыщт Іоф

Бэдзэогъум и 7-м телеви-дениемкІэ къагъэлэгъогъэ къэтынэу «Шхъэихыгъэу» зыфилорэм тызыІэпищэу теп-лыгъ, лъэшэуи тыгу ри-хыгъ, гъэсэныгъэ-пІуны-гъэмкІэ мэхъанэщхо иІэу, уилъэпкъ ишэн-хэбзэ дахэхэр уухъумэнхэм уфэзыщэрэ Іофэу щыт. Дэгуу дэдэу зэ-хъагъэ дэлэжъагъэхэми, «тхъашъуегъэпсэу» ятэлэ.

Ухэтми, лъэпкъым иухъу-мэн уипшъэрылэ, КъурІан еджэу, зинэмаз уахътэ зы-гъэцакІэу, тхъэшІошхъу-ныгъэ зилэ нэбгырэ зауІэу кытхэкІыхэрэр мыскъарэ тшІыхэу татэгущыІэнэу шы-тэп, тащыгушІукІын, «Тхъэм нахыбэ ешІых» пІон фае. Азэнаджэм ымакъэ уклэдэ-

ІукІмэ, гур мэушъэбы, нэпсыр къегъаІо, уигупсэу чІэуна-гъэхэр унэгъу кыкІэуцох. Тина-хыжъхэр сыдигъуи шхъэи-хыгъэу зэдэгущыІэхэу, зэуп-чІыжъхэу, хэсэ зэхъэхэр ренэу яІэу къахыгъ. Хэукъоныгъэ зышІыгъэри агъэдалоу, агъэ-укІытэу щытыгъ, цІыф пІуны-гъэр лъэпкъым здыриІофыгъ. Джыри игъо шыпкъэ чылагъо пэпчъ зэхъэхэ ашІымэ. Ныб-жыкІэми Іушыхэр ахэтых, ахэм афэдэхэм тапэкІи уащыгу-гы хъушт. ТицІыфхэр нахы-бэрэ зэхъэхъэмэ, шІуагъэ кы-хышт. Уилъэпкъ уфэгумэкІы-ныр, ныбжыкІэмэ шысэ дахэ ябгъэлэгъуныр хэти ипшъэ-рылэ. Шорэ къодыем фэдэна узэхъэхэу, шхъэихыгъэу узэ-дэгущыІэныр? Къэтынэу зигу-

гъу къэсшІыгъэм хэлэжъэгъэ Сихъу ГъукІэ Мамхыгъэ кыз-дэхъагъэм кышсегъэжъагъэу сигъунэгъу. ЦІыф Іушэу, шып-къагъэ хэлъэу щыт, сыд упчІэ ептыгъэми, КъурІаным итыр кыбгурегаІо, уедэлэу, уеуп-чІыжъэу узекІомэ, ухэукъоштэп. Ащ зыми ыгу хэкІын гушыІэ ыжэ кыдэкІырэп. «Зэгорэм арэуштэу щытыгъ...» оІокІэ хъуна?! Дунаир зытетми уеп-лын фае.

Чылагъохэм нэжъ-Іужъ адэ-сыжъэп, ар гукъау, «жыы уи-мыІэу кІэ уилэщтэп» аІо. Уушъэфынэу щытыжъэп ти-ныбжыкІэмэ мыхъуныбэ къа-зэрахэкІырэр. Хэта зыльэгъу-гъэр адыгэ пшъэшъэжые да-хэм хульфыгъэ гъончэдэж кІако щыгъэу, ныбашъор кыдэщэу,

нэгъу дахэр зэхъцІэлыхъагъэу, Іэбжъанэм мамунэм ылабжъэ фэдиз икІыхъагъэу, ащ еІлани сурэтыр тешІыхъажыгъэу?! Сэ сыгу къео цІэу афаусыхэрэм яшэни, язекІуакІи афэдэ зэрэ-хъурэр. Тэрыба ахэр зиэхэр? Тыдэ тыпІэра? Тэжъугъэухъу-мэба зэкІэми тынапэ! Урамым хъакъу-жъокъухэу тетынхэм нахы Іэдэб дахэ ахэлъэу, унэгъо дахэ ашІэнэу дгъасэхэмэ нахышІуба?! Тилъфыгъэхэм тэрэз къязыІорэм ыгу хэты-мыгъэкІэу «Опсэу!» еІломэ, тызделэзэ, тисабыйхэр тІлунхэ фае. Зигугъу къэсшІырэ къэты-ным кыыхагъэлэжъэгъэ Лшып-цІэкІо Адам зыгъэсэгъэ ным хилъхъэгъэ шэн дахэм тетэу Іушэу, шысэшІу тыдэ кІоми кышчыгъэлъагъоу мэпсэу,

ныбжыкІэми, лъэпкъым идахэ аригъэлоным фэгумэ-кІы. Ащ фэдэхэр кырагъэ-благъэхэзэ зэлукІэгъу гъэшІэ-гъонхэр зэхъэхэмэ, «тэри шысэ атетхын» зылон кы-къокІынэу тэгугъэ. Узэхъахэ къэс гур зэпблагъэ мэхъу, на-хыбэу шІу пшІэным уфещэ.

Зигугъу къэсшІыгъэ къэ-тыным хэлэжъэгъэ Емыж Нурбий, Ожъ Аскърбий, Сихъу ГъукІи, ЛшыпцІэкІо Адами тхъаегъэпсэу, ар зыгъэхъазырыгъэ Чэнышхэ Молидхъани тыфэраз. Лъэп-къым идахэ лыжъугъэкІо-тэнэу тышбуфэлъаІо.

ХЪАГЪУНДЭКЪО
Шамсэт.

Мамхыгъ.

ТЕКЮНЫГЪЭМ ия 65-рэ ИЛЪЭС МАКЮ

Хэгъэгү зоошхом тицъыфхэм теклюныгъэ кызыщыдахыгъэр илэс 65-рэ зыщыхугъэм а заом чанэу хэлэжъэгъэ ыкли юфышлэ дэгъу дэдэу шытыгъэ Ягъумэ Сулейман Зэчэрые ыкъом сыкытегушылэ сшлюигъу. Сэ къэзгъэшлагъэм ар шысэтэхыплэу сшл, шылэныгъэм зыгорэ кышыздэхугъэу шытмэ, сэрклэ а цыф шлагъом ыпкэ кыкыгъэу сэлъытэ.

Сулейманрэ сэрэрэ Ягъумэ Исхъакь иунэгъошхо тыкыи хъухъагъ. Сулейман сятэшэу Зэчэрые иклэлагъ. Ар илэси 8-клэ сэт нахы нахыжыгъ, къэзгъэшлагъэм сшынахыжъ шыпккъэм фэдэу аш сеплъыгъ, сьд фэдэ лъэныкъокли шысэтэхыплэу сйлагъ.

Сятэ Исхъакь 1932-рэ илэсым идунай зехъожым, аш иунэгъошхо унэгъуитлэу зигушын фаеу хъугъагъ. Сятэ зэрыллыкыгъэр псыхъоу Пшызэ гъэтхэпэ мазэм иапэрэ мафэхэм лъэшэу кызеум, цыфхэр ыкли былымхэр мылыпс чылэм шиухъумэхэзэ, сьмаджэ зэрэхъугъагъэр ары. Нэбгырих зэрыс хъугъэ унагъор

Аш фэдэ уахътэм Совет къэралыгъом тырипатриотэу, СССР-м социализмэр шыгъэ-псыгъэным ибэнаклэхэм ясатырэ тыхэтын тлэклынэу таплугъ. Сулеймани сэри Советскэ Союзым и Коммунистическэ партие тыхэхагъ. А партием Сулейман фронтым йутэу хэхагъ, сэ хы Шыуцлэ флотым иштаб икомандэ дзэ кыулыкъур шысхызызэ КПСС-м сыхэтынымклэ кандидатэу саштэгъагъ.

Сулейман 1940-рэ илэсым Тэхъутэмькыое гурыт еджаплэм я 8-рэ классыр кышыиу-хи, чыплэ колхозым юф щышлэу ригъэжъэгъагъ. Мамыр юфшлэныр Хэгъэгү зоошхоу къежъагъэм бэмэ афызэпи-гъэуагъ. Джащ тетэу, илэс 19-м итэу 1941-рэ илэсым чъыпюгъум и 15-м Сулейман заом ашагъ. Артиллерийскэ курсхэр кызеууххэм, Къырым ит къалэу Феодосие дэжъ фронтым апэу шылухъагъ. Аш ыуж я 75-рэ шхончэо дивизием ия 422-рэ артиллерийскэ полк дзэ кыулыкъур щыхынэу хэфэ. Аш хэтэу Сталинград къэухъу-

клогъу мазэ СССР-м и Улэ-шыгъэ Кгуа-члэхэм илэсит-фым захэт нэуж гвардием истар-шйнау Ягъумэ Сулейман заом лыгъэу шызэ-р и хъагъэм фэшл боевой наградэхэу 6 кыфагъэшшо-шагъэу кы-гъэзэжыгъ.

Зэо ужми фронтым йутзэ лыгъэу зэри-хъагъэм фэшл Хэгъэгү зоо-шхом иорден ыкли Жуковым имедаль Сулей-ман кыраты-гъэх. Заом кы-щи-гъэхъагъэу пстэумкли на-градэ 17, аш шышэу ордени 4 илагъэх.

1947-рэ илэ-сым ищылэ ма-

апшэрэ гъэсэныгъэ зэзгъэгъо-тын ыкли шылэныгъэм чыплэ тэрэз шысыубытын зэрэфаер. Ахэр згъэцкленхэм сэри си-шыпккъэу сыпылыгъ. Крас-нодар дэт гурыт еджаплэм я 4-рэ классым щегъэжъагъэу я 8-рэ классым нэс сыщеджыгъ. 1954-рэ илэсым дзэ кыулы-къум сышылэу Севастополь дэ-тыгъэ пчыхъэ еджаплэр къэсы-ухи, 1955-рэ илэсэу дзэ кыу-лыкъум сыкызышхыкыжы-гъэм Краснодар дэт пединсти-тутым ифизикэ-хысап факуль-тет сычлэхъагъ ыкли аш ипчы-хъэ отделение 1960-рэ илэ-сым къэсыухыгъ. Илэс 51-рэ юф шлагъэ, аш шышэу илэс 31-м партийнэ-советскэ юф-шлэным сьфэгъзэгъагъ. Тьдэ-рэ чыплэ сышылэжъагъэми, сшынахыжъэу Сулейман шы-сэтэхыплэу сйлагъ.

Непэ Сулейман кыитхэмы-тыжыми, аш игъогу лъагъэкла-тэ иклалэхэм, ахэм къапыхъо-жыгъэхэм. Ежыбрэ ишхъэ-гъусэ Асыетрэ пшэшъитлурэ зы клалэрэ къафэхъугъ. Асыет еджаплэм хысапымклэ илэ-сыбэрэ шыригъэджагъэх, на-роднэ депутатхэм я Адыгэ хэку Совет идепутатыгъ, ма-мырныгъэр къэухъумэгъэным и Краснодар краевой коми-тет хэтыгъ. Аш медальхэу Хэ-гъэгү зоошхом илэхъан дэгъоу юф зэришлагъэм фэгъэхы-гъэр ыкли Хэгъэгү зоошхомрэ юфшлэнымрэ яветеранэу зэрэ-щытыр къэзыгъэлъагъохэрэр кыфагъэшшошагъэх.

Зэшхъэгъуситлум япшъа-шъэу Светланэ апшэрэ гъэсэ-ныгъэ зэригъэгъотыгъэу къа-лэу Краснодар цлэлажъэ. Ятло-нэрэ пшъашъэу Минэ муниципальнэ образованиеу «Тэхъутэ-мыкыое районым» финансхэм-клэ игъэлорышлалэ ипаш. Яклэ-лэ Нухъэ фирмэу ООО-у «Га-рантия» зыфилорэм игенераль-нэ директор, «Адыгэ Респуб-ликэм изаслуженнэ псэолэшл» зыфилорэ шытхъуцлэр кыфа-гъэшшошагъ. Аш ишхъэгъусэ Фатимэ къалэу Краснодар дэт тучанэу сантехническэ пкы-гъохэр зышщэцхэрэм ипаш.

Сулейманрэ Асыетрэ къахэ-кыгъэхэм къафэхъугъэхэ Ла-рисэ, Саидэ, Светэ, Сусаннэ шылэныгъэм яфэшшошэ чыплэ шаубытыгъ. Ахэм зэкклэми Краснодарскэ къэралыгъо уни-верситетыр къаухыгъ. Ларисэ культурэмклэ Краснодар уни-верситетым идоцент, аспиран-турэр къеухы. Саидэ аспиран-турэр кыухи, экономическэ шлэныгъэхэмклэ кандидат хъу-гъэу университетым клэлэ-егъэдэжэ шхъалэу цлэлажъэ. Светэ иунагъоклэ Объединен-нэ Арабскэ Эмиратхэм ащэ-псэу. Сусаннэ предприниматель юфшлэным пылэ. Ахэм къапы-хъожыгъэхэ Ясминэ, Амирэ, Айман, Аминэ, Инал ятэ-янэ-хэм анапэ зэрэтырамыхыштым сицыхъэ телъ.

ЯГЪУМЭ Хъазрэт.
Адыгэ Республикэм и Президент дэжъ нахыжъ-хэм я Советэу шылэм хэт, Адыгэкъалэрэ Теуцожь районымрэ яцыф гъэ-шлуагъ.

Сурэтным итыр: Ягъумэ Су-лейман.

Ренэу щысэ тесхышщтыгъ

сянэ Фатимэт кыльэхэнагъ, нэбгырихыр зэрысынэу хъугъэ унагъор Сулейман янэ Шы-пхуыкласэ кыфэнагъ. Арэу-шщэу хъугъагъэми, унэгъуитлум арысхэм блэгъэныгъэ зэфы-щытыклэу ялэм хэмыхъагъэ-мэ, зи хэкыгъэп.

1933-рэ илэсым Фатимэт-рэ Шыпхуыкласэрэ къуаджэу Козэт дэтыгъэ унэу зыщыпсэу-шщыгъэхэр, зэклэ мылькоу яла-гъэр, чыгоу агъэлажъэщты-гъэр алахыгъагъэх. Ахэм хэ-дзынхэм ахэлэжъэнхэм ифи-тыныгъэ ялагъэп, ар хэгъэкли, колхозым юф шашлэни фи-тыгъэхэп. Нэбгыритлуми хэ-дзынхэм ахэлэжъэнхэмклэ яфи-тыныгъэхэр 1936-рэ илэсым зыпкэ рагъэуцожыгъагъэх, аш ыужклэ политическэ репрес-сиехэм законом димыштэу лые зэрихыгъэхэм ащышхэу зэклэ зрагъэмысагъэхэр аты-рахыжыгъагъ.

Кыныбэу арагъэлэжъугъэр зэпачыгъ, бзылфыгъитлурэ лыеу арахыгъэм кыуфагъэ-хэп. Аш ишлуагъэклэ, айнагъо-хэм арысхэр юфшлэныр шлу альэгъоу, цыфыгъэ дахэм ры-гъуазэхэу аплунхэ альэкыгъ.

Фатимэтрэ Шыпхуыкласэрэ политическэ репрессиехэм ялэхъан кыныбэу зэпачыгъэ-ми, Совет хабзэр, Коммунистическэ партиер, къэралыгъом-рэ партиемрэ япашэу И. В. Ста-линыр зыкли агъэмысагъэхэп. Ахэм яцыхъэ пытэ зытелъы-гъэр къуаджэм шыпсэушщты-гъэхэм ащышхэу бзэгү зыхы-гъэхэм а бэлэхъэ пстэури къа-зэрафахыгъэр ары.

мэгъэным илахышлу хешлы-хъэ. Аш фэшл медальхэу «За боевые заслуги» ыкли «За обо-рону Сталинграда» зыфиохэрэр кыфагъэшшоуашэх.

Сталинград дэжъ пыир зы-щызэхагъэтэкъо нэуж аш кы-клэлыклогъэ зоошхоу Орлов-скэ-Курскэ дугам шыкыуагъэ-ми Сулейман хэлэжъагъ. Аш лыгъэу шызэрихъагъэм ишы-хатэу Жьогъо Пльыжыым иорден кыфагъэшшошагъ.

Джащ фэдэу къалэхэу Чер-нигов, Каленковичи, Брест ыкли нэмыклхэр шхъафит шыжы-гъэнхэм афэгъэхыгъэ зэо пхъа-шэу кгуагъэхэм адыгэ клалэр чанэу ахэлэжъагъ. Аш фэшл дзэкклэ Шытхъум иорденэу яцэнэрэ степень зилэр кы-ратыгъ.

Я 76-рэ гвардейскэ Черни-говскэ шхончэо дивизиеу Су-лейман кыулыкъур зыщыхы-шщыгъэр фэшхъаф тидзэхэм ягъусэу псыхъоу Одер эпици, фашист Германием ичлыгу шыклогъэ заохэм ахэлэжъагъ. Аш лыгъэу кышыцхэфагъэм фэшл Жьогъо Пльыжыым иятлонэрэ орден кыфагъэ-шшошагъ. Заор къалэу Кениг-сберг (джы Калининград) ши-ухыгъ. Боевой наградэу илэхэм аужырэу къахэхагъэ медалэу «За победу над Германией» зыфилорэр.

Хэгъэгү зоошхоу илэси-пллэ кгуагъэр 1945-рэ илэсым ижъоныгъоклэ мазэ аухыгъ. Сулейман аш ыужы илэсым ехъурэ дзэм кыулыкъу ши-хыгъ. 1946-рэ илэсым ишэ-

зэ къуаджэм дэт колхозым ит-хъаматэ игуадзэу ыкли хызы-мэтшлалэм ипартийнэ органи-зации исекретарэу Сулейман юфшлэныр ригъэжъэжыгъ. КПСС-м ирайком колхозхэм япэшэ юфышлэхэр гъэхъа-зы-рыгъэнхэмклэ мэкъумэщ илэ-сищ еджаплэу Краснодар кы-щызылуахыгъэм егъакло. Ар кызеуухым зэхагъэхъажыгъэ колхозэу Сталиным ышлэ зы-хъэу зигупчэ къуаджэу Тэхъу-тэмькыуае дэтыгъэм икомпл-екснэ бригадэу къуаджэу Ко-зэт шылагъэм иагрономыгъ ыкли ибригадирыгъ. Къуаджэр Адыгэ хэтэрыклэжэ совхозым ия 5-рэ отделение зашлыжыым, аш пэшэныгъэ дызэрихъагъ. В. И. Лениныр кызыхыгъэр илэси 100 зэрэхъугъэм фэгъэ-хыгъэ медалыр кыфагъэ-шшошагъ. 1989-рэ илэсым Су-лейман пенсием кгуагъэ.

Заомрэ юфшлэнымрэ апсы-хъэгъэ Сулейман пенсием зэ-клом зи ымышлэу шысышъу-гъэп. Ихатэ дишыхъэгъэ теп-лицэхэм нэшэбэгур, помидо-рыр ыкли фэшхъаф хэтэрыкл-хэр къашигъэкышщтыгъэх. Ежы иунагъо ыкли иклалэхэм уна-гъоу ашлагъэхэм афикъун ха-тэм кыдыхышщтыгъ, къялые-кырэр бэдзэрым шашэщтыгъ. Илэс 82-м итэу 2003-рэ илэ-сым Ягъумэ Сулейман идунай ыхъожыгъ.

Апшэрэ гъэсэныгъэ имыла-гъэми, цыф йушэу ыкли та-лант хэлэу зэрэщытыгъэм яшлуагъэклэ, юфэу зыфагъазэ-рэр ищыклагъэм лыкылахъэу

Сулейман зэшлуихын ылтэ-кышщтыгъ. Анахъэу ишлуагъэ кызышщыгъэу мэкъумэщ хызымэтыр ары.

Сулейман иинагъэклэ лы гурытэу, ынэгуклэ дахэу, шы-кылашлоу шытыгъ. Ренэу зэклу-жъэу фэпэгъагъ. Аш изеклоклэ-шыкылэхэм, дахэу зэрэтхэщты-гъэм сэ ренэу шысэ атесхы-шщтыгъ.

Сятэ Исхъакь фэгъэхыгъэу Сулейман кылуатэщтыгъэр бэ. Сэри ышнахыкыкы шып-къэм фэдэу ренэу кысфышщы-тыгъ. Аш фэдэ фышщытыклэу кысфырылагъэм изы шысэ къэзгъэлъагъо сшлюигъу. 1945-рэ илэсым ишэклогъу мазэ дзэм кыкли къуаджэм ар къэклогъагъ. Заор зыщыклогъэ илэ-си 4-м къуаджэм кыдэмы-хъэгъэ ыкли янэрэ ышыпхъу-хэмрэ зымылэгъугъэхэ клалэр ахэм адэжэ мыклоу тэ кыитхэ-хъагъ. Апэу сэ сылуکلэнуу хъу-гъэ. Сэ а лэхъаным Красно-дар дэтыгъэ гурыт еджаплэу N 8-м сыщеджэщтыгъ, мэ-шлюкугъоу вокзалым кыкли, аш къаклуи, еджаплэм ипашэ-хэм сакылихи, къуаджэм ты-кыыздэкложыгъагъ.

Сыныбжыклэ кыстефи дзэ кыулыкъум сызашэм, аш ищы-сэ сырыгуаэзэзэ илэси 5-м кыкылоцл СССР-м и Дзэ-Хы Кгуа-члэхэм сахэтыгъ. Сшы-нахыжъэу слыгъэтшщыгъэм ищысэ сызэрэрыгуаэзэрэм кыулыкъур схыныр псынклэ кысфышщытыгъ.

Аш ренэу кысылошщтыгъ еджаплэм дэгъоу сыщеджэн,

Шакломрэ пцэжъыяшэмрэ

10ТЭЖЪ

(Къызкълъыкlorэр шышхьэлум и 3-м къыдэкълъгъэм ит.)

— «Сыгу къеорэр, пцэжъеешаклэ зымышлэрэм сыкъызэрэхидзыгъэр ары», елошъ мэтхьаусыхъ.

— Тхьаусыхъми, мытхьаусыхъми къыхэсыдзыгъах, оуиен нахъ мыинми, къышцигъаклэрэ шылэп. Сид икыхъхэдз, дэгъоу къыпыхъэмэ, зыдэкълъжын шылэп. Шлоу пшъыгъэхагъэ.

Пцэжъыяшэм гу къызлэпишыхъажьыгъэу, зэрэмышъаулыгъэхэм рыразэу, ащыгушлуклэу шаранитлур лалъмэкым зырелъхъэм, аклэхэр къышэу изы хъугъэх.

— Пуд псау къарыктын, ащ фэдэу тегъэлсыхъагъэу къызпымышъагъэр бэшлагъэ, коц гъэлъбжъгъэ хъаджыгъэр лэшуба! Ар мамыс шлъжыгъэмэ нэцлэбгъэба, укарпыклэ ублэкълъшъуна, ое ужэу ыкли, — шъабэу къеупсэлъы зымы фэмьгъэзагъэу пцэжъыяшэм.

— Зэхэпхыгъа пасэм джэгум клонхэ зыхъуклэ адыгэ пшъашъэхэм коц гъэжъгъэ хъаджыгъэр зыхатакъоштыгъэу ымэ зэрэлшум пасклэ? — къэушчлэ шлупшыр.

— Зэхэсхыгъэ къодыа, слэгъугъапэ нахъ, боу шлоу къэсэшлэжы. Сытакъырыгъ, сэри къызэрэхсатэкъорэр имыкьоу, сагъэшхыштыгъ ыкли. Ащи шлокълъштыгъэх, анапцэхэр шломькълэ тырагъэлъкълъштыгъ нахъ дахэ хъу зышлоигъоштыгъэхэм.

— Умыло шъу, ауштэу ашлштыгъэуи?

— Олахъ ашлштыгъэм! Сымьлэгъугъэмэ къэсложьыныя?!

Ардэдэм яшэнэрэ пцэкъэнтфэу зиуданэ дахэу псы мычъэм хэзэгъагъэм ипцэкъэнтф паклэу гъучл папцлэр зышлыр фитгъуаджэу члиуи къымытлупшэу къэнагъ.

— Джадэу къыпыхъагъ! — зыфэмьшылэу шлупшыр къэкууи клиагъ.

— Зэгъу! Сэры къыхэзыдзыштыр! — къэгъузжъагъэу махъулъэр течъи, пцэкъэнтфыкълъыр къызлэкълъгъэхъагъ.

— Джае! Джае! — къыхэкууыкълъгъ махъулъэр, — ар нахъ къыхэшыгъуай, ыклэ мэшло ладэу къыгъэщызэ къин уигъэлъгъуштыр. Къулаижъыр тхьагъэпцл, карп делэм фэдэп.

Уемыхъоршэрыклмэ клъжыштыр! Мамрыс къодыем къызэригъэпцлагъэр лы имыгъусэу, лыклэ зызымышлэжъырэр мамысымэм ыгъэделагъ, — джэе шхъэшхор зылгъэгъугъэм хэгъушлуклэу къызэтыретако.

— Умыгъэкълъж, мардж хъужын, — мэгулэ шлупшыр, — лэгунэкл пэкклэ къиуцуклэу тыдэхъажьымэ, къыддэхъащыхнэхъа тиныбджэгъухэр!

Сид фэдэу ыклэ бгъуитлум-кли зэпимыгъэу ыгъэщыгъэми, икыхъхэдзын къыгъэхъылынэм пае, ар зианэрэмышлэм иамал къыхъыгъ ыгъэпшъынэу. Емызэщыжъэу, зыдишлэу, дыригъаштэу къышлуигъэшызэ, зэрэфэу ыгъэпшъи, шхъэшхо тхычлэ шлуцлэжъыр клэпсэдакло хъугъэу къыхыштыгъ. Ыпэрэ пцэжъыитлум зэхэтэу ионтэгъугъэклэ афэдиэу къырадзи, зэблагъэхэм ар лалъмэкъ шхъаф ралъхъагъ.

— Махъулъэр, тхьакълум-кълыхъэ гъэжъагъэм тецкъахэмэ, сз сишхончыбыз къурэ дэнагъэпышъ, тедэлун. Тыгъэр тлысыжъынкли ладжи къэнагъ. Ое ужым лэушчлэ е мээчэт горэ къыспэкклэфэнкли пшлэхэштэп.

Шофыр къыхэмышъажьымы, псым къыхахыгъэр икълум-клэ ылыгътэу махъулъэр къэпсэлъагъ ишъыпкъэу:

— Пкъынэ-лынэр зэкълэу-утыгъа плэмэ, къехъоу зэкълэу-утыгъ, ащклэ хъэжъыр пшцыгъушпагъэп. Икълумт неперэм-клэ, ау узэрэмылэсэщтыр сипэлъжэ ешлэшъ, гъогумаф!

Псым халплэмэ реклоклызэ, ыпэ ригъэхъумэ лъыкълуатэзэ, шаклор нэлплэжъум икълъгъ. Джэе пэкклэшхожъ горэ псыкълу къэхъумэ хиукълыхъан зэримурадыр нэфагъэ. Ащ фэдэмышлэ зэримылэр зышлэштыгъэ махъулъэр шхончэо макъэм клэдэлукълъгъ, ау къэлугъэп. Шэкълуахъэми ишъахы-нэ хъакъу макъи шигъэтыгъ, ами-апси къэмыужэу клодыгъэх.

Хъырбыдзыр псынэкълэчъым джыри хэсыгъ лагъэхэр ытхьа-кълъжынэу пцэжъыяшэр зылохъэм. Мэкълумтэхэм къызэрэфагъэнагъэм уенгъеужьынэу шытыгъэп. Фикълумтэм фэдиз гуибыкълэ ышхыгъ, игъусэ хэны ымышлэу илахъ къыгъэнагъ, тыгъэу гушлосызэ къэлэгъожьыгъэм лъышлэагъ. Ечэн-дым фигъэзэгъагъ игъусэ фэ-

зэшэу къызэхъыжъ-плъжъым. Чыплэ имызэгъэжъэу пцэкълэнтфыхэри къыхихыжъыхи, зэтырищэжъыгъэх. «Бзэхыгъэ шлупшыр» — ышхъэ кыхъэгъэ къодыеу шхонч омэкъэшхо къэлугъ. Къуладжэр зэпигъаджэу псыкълум къырычъи, мээкълырым хэкълодэжъыгъ джэрпэ-джэжъэу. Хъэнэ-гъунэм зыгорэ зэрэшиукълыгъэр нэфагъэ. Къэхъурэр ылгъэгъуным шцыгъэу шцысизэ, дудэкъэшхом ылакъохэр лалъмэкъым къышэу зельгъэу, къыгурыуагъ зэрэмышоухъгъэр.

— Джары, сэри дудакъым сешагъ. Тымышъаулыгъапэмэ дэгъу. О кыхъэдзыгъэмклэ тыхэпшыжъына, Тхъэм ыгъэбэгъон! Изакоу, къыздичъыр-рэри, зыдачъэрэри сымьшлэу сапэ зыкъызешлэм, сымьш-рыуагъэмэ, хъэм лэпыкълэ-штыгъ, псаоу къэзгъэубытын симурадыгъэми.

— Икълумт къэуушэкълугъэр, тикълъжыгъуи къэсыгъ, дэхъашхын тамышлэштмэ хъугъэ, уихъырбыдз лэхъи къыпфэзгъэнагъэшъ хъазырыпс.

Рыразэхэу чылэм къыфауээн-кълъжыгъэу къыздэзыгъэри амышлэу Махылэ цыкълу апэклэ шыоу къэлэгъуагъ.

— Тыдэ ежъагъ жьыгъэ-быу? Непэ тызломьклэм тыгушлогъагъ, улулэмэ къэгъэзжъыр тэ къытлыжъоу къычлэ-кълэ, — зэраложьыгъэу закыгуригъэлгъэсагъ.

Къапэгэклэу, сэламым ычлэ-плэкклэ гушылэ дысклэ къапэгъокълыгъ:

— Сыд, ерыоджитлэ, шъухъанчэрыоу шъофым шъузы-клитыр? Псым хэсыми шъушлуанэ, мэзым хэсыри къыхэшшофы, шъулэсэжъэба зэ! Сид шъуфэмьыгъотэу шъузеы-фэрэр?

— Ош нахъи тынахъ ерыуаджа?! Тэ тылэс, о ушыу. Укъепсыхыни зэшиз тыхъуным уфаеп. Оры зышхъасыжъыр-рэр, лъэ клэкклэ. Ар сэлэ шхъае, уиш лъэбыщи ори шъозэрэгъэхъырэ хъатэ шылэп, шъузэфэдэ къабз, тэрыми сшлэрэп зэфэдэр, — пэгъокълыгъ гушылэклэ зэтэчыгъое пцэжъыяшэр.

— Шъуэзэрэрыуаджэр имыкьоу, шъуиакълыи тэрэзэп. Тэрэмэ, зыр псым неперэзымафэм халплэшъ шыс, «зыгорэ къыхэсыдзын, сшхын»

елашъ. Адрэр ылу дэгъэзы-ягъэу шъофым ит тхьакълум-кълыхъэ лъэшэ гъошагъэ къыпэкълэфэмэ ещэрыонэу. Сэгъэшлагъо джы нэс шъуишъуз-мэ шъуэзэрэщэчъырэр.

— Ярэби, плэкълэхъэрэр умылоба, мэфэныкълэ тэц узэрэнахъыжъым фэшл! О тэц нахъ удэгъушъ арыба шъузи-шым азыфагу уисэу пкълэб къеогъэтлэхъуэхъш узкълыш-сыр, джабгъумклэ — мыгушы-лэрэр, сэмэгумклэ — жэмы-ланыр, уаужклэ — клэу-клэур клэщыгъо дыхэпхыгъэу кълэбы-шэо лэщыфэ зыкълэбгъэшлэрэр.

— Армэ, шъуакълори шъуа-упчл, ибдзыгъэкли икълъжы-штэп ащыш, шъошъуиэхэм члэр лэплэцл яшлогъэубытышъ, шхъэччэ-псачэх. Пшлырыпшл къыжъугъэлъфи ешлупхыгъэх! Сэ зыпары къызэрэсымыгъэ-лъфыгъэзэ сязэгъы. Пцэжъые шъугъэрэ дудэкъэ одырэклэ згъашхэхэрэп, тхъужъожьыгъ нахъклэ, шъоупси игъусэжъэу.

— А тхьамыклэ, «шъоупс-джэяклэ» алоу зэхэпхыгъэба, плэбгъурэба джаем ыклэ къы-зэришъырэр?

— Тхьамыклэ шхын а зешъухъэхэрэр, гъэблэшхомы ар сшхыгъэп, цыф тэрэз ышхы-нэп клэщыгъо шъушлыгъэхэр. Зэхэдз шъуишлэп, хъэли, къоли шъушхышт жъугъотымэ.

— Уитхъачэтхэм анахъ пшэр дудакъэу мыскъарэ пшлыгъэр, лъэбыш, ужэ бгъэтлэлымэ нахъышлэ, — къыгъэгъужыгъ шэкло шэнычъэр.

— О укълэмыгушылэмэ нахъышлэ, умахъулъэ акълэ лэклэу клэрыпхыгъэшъ, зэкклэ ибгъэкъугъэклэ олътэ. Уи-шхончыжъи зэтэнагъэу хэти тебгъэфэн, пцашлэм ычлэплэклэ шъуаныжъ зэрэууээндырэр! Сэмэгум тебгъэпсыхъэмэ, джабгъумклэ мэбыбы уишъуа-ныжъ. Дудэкъэ тхьамыклэ горэ уаем ыгъэшъугъэмэ, лэры-убыт пшлыгъэ е грекмэ ятхъа-чэт хъубгэ хэбгъэфагъ нахъ, къэуукълыгъи шылэп. Арэу ушэр-ащышхэм, къытегъаф, ублэунышъ, уишъуаныжъ къуджырым ибыбэшт!

Онэгум къырилэтыкли ыпхэ хъурае пэчлэнаглэу къыфи-уээнкълыгъ, шъузишмэ агъа-тхъээ зэлэтхыным нагъэсы-гъэм. Арыти шэрыожъыр зы-фэягъэр, нэгъэушлэпэгъу ри-мыгъафэу ишхонч къэуагъ.

Щэпкъэу шхончым илтыр зэкклэ дысэу ыпхэ хисагъ.

— Оуитлур-оуиш, хъаджэмэ ягуаш! — къылонэу игъо ифагъ.

Шы фэйгъоу омакъэм къыкълэбгъэштэгъэм зымышлэ-жъэу клиагъ. «Тр-р-р» макъэр къэмылужъ охъуфэклэ клэлъы-плъагъэхэм, къэмыгуцоу чылэм дэлъэдэжыгъ.

— О-уиу, плэкълэукълэри, — ымакъэ ефэхыгъэу, ауштэу хъуштми емыгуцэфэгъэ ма-хъулэм къылэкълэуагъ.

— Ифэшъуаш. Умыукълэ-штмэ сид ешлэштыр къаигъэжъ цыкълум?! Къэоен зыхъуклэ ыпхэ еплэстхыжъэу дунаим тетышт, цыфми загъэпсэфын. Зышомынэрэр къэмышъугъэр ары нылэп, — игухъэ-гужъ джыри мылэсагъэу мэкъэ лъэшклэ къылуагъ шаклом.

— Синасып къэсчъыхъэ зэхъум сызэримылэгъугъэр, сэлэжъыфэ къысхыоньжыкълэ-штыгъ. Шыблэ удж сешлэмэ къыгурылоштыгъа мо огурыцъ-зым?! — хэгъумтлэмыкълэзэ къыхыгъэхъагъ шэкло клэклэ-жыым. — Сид слэгъун, слотэжъыным къыгъэшлагъэм хэ-кълэрэп. Иоржъорын къэмэ-клэнаба, зышъжъ хъэмэ ашхы-ным шлоу тыкълэзэригъоты-гъэр плэгъурэба? Уцуи, тлыс илэп, дунаим тыгыригъэтырэр. Зыдгъэпсэфын иулагъэхэр мэкълъжыфэхэклэ.

Цыдыжъ цыкълум зэщи-фыгъэ ллитлум къащышыгъэ-ми, мафэр зэрагъэклэуагъэми рыразэхэу чылэм къыфауээн-кълъжыгъ. Якълэлэгъур зыша-гъэклогъэ хэгъуашъхъэр къы-зэблагъэм, къэзымыгъэзэ-жыштыгъ лъэхъан гушлуагъом къынэсыжъыгъэхэу гугъэхэзэ, якло рагъэхъугъ. Къаушэкълэ-гъэхэр къахылытэкълэми, ащы-гушлукълэу тегушыкълэхэзэ гъогур агъэклэуагъ. Зимы-лъкуи, зыбылыми, зиакълэи зэ-хэлъ нэгъыритлоу азыфагу дэиклэ уихъэмэ нэмыплъ зэзы-тыжыштыгъ ащымышхэр шаклом иунэу къэблэгъагъэм къеужырыгъэх. Есэгъагъэх къаушэкълэуагъэри, къыхадзы-гъэри зэкклэ рагъэоллэжъэу, клэщысыхыжъ шашлыгъэу, клэщыгъо къэбарым зырагъэ-укълыхъэу зэфалотэжъэу. Мэфэ тхьагъоу шакломрэ пцэжъы-яшэмрэ къакулгъэр ахэм ащы-штыгъ.

КЪАТ Теуцожъ.

Тыбзэ къэтэжъугъэухъум!

Мэкълуогъум и 16-м къы-дэкълыгъэ «Адыгэ макъэм» Сихъу Гошнагъо итхыгъэу къыхагъэм лъэшэу сигъэ-гушлуагъ. Лъэпкъым ыбзэу зынахъ лъаплэ шымылэм рымыгушылэжъэу, реджэн ымылгъэлэу шылэр нахъыбэ зэрэхъурэм бэдэдэ шлагъэу сэ сшхъэкклэ сигъэгумэкълэ-штыгъ. О убзэ умыгъэ-лъаплэу, уасэ фэмьшымэ, зыпары къыпфэгумэкълэштэп. Къалэм шыпсэухэрэм ямы-закъоу, чылэхэм адэхъэми абзэ лэпэдэлэл ашлэ. Ар гукъау. Къуаджэу, пстэури

адыгабзэкклэ зышыгушылэу, нахъыбэу шэн-хабзэхэр къызы-дэнагъэхэм убзэ шыплэкклэ-зыныр хъайнапэ ыкли емыкълэ дэд.

Бзэм имызакъоу, тихабзэхэри члэнагъэ зэрэхъурэр хэти инэ-рылэгъу. Тиджэгухэр зэрэзэ-хашэхэрэм, зыфэпэкклэ дэеу къытхъагъэм язакъоми, узы-гъэгумэкълэи икълум тил. Сабый-хэм яцлэушлэу къышъу-благъэу бзэм, хабзэхэм афэ-гъэхыгъэу зэхыхын фаер зэхы-хызэ къэтэджыхэмэ, тилгъэпкъ ыбзэ зэрэбаир, хэбзэ дахэхэр зэрэтилагъэхэр къагурылошт.

Адыгэ пшысэмэ, усэмэ, прозэм яджэнхэм фэшэгъэнхэр игъоу къалэтыгъ. Ягъэхлэхэр Тхъэм зэпегъафэх. Лъэшэу угу къео «Адыгэ макъэм» клэтхэнхэу фэмьехэу, «адыгабзэкклэ те-джэшъурэп» ало зыхъуклэ. Уилгъэпкъ огъэлаплэу, уасэ фэошлымэ, убзэ умышлэныр емыкълушху. Тхъэм дунэе дахэу къыуитыгъэр гъэдахэ, убзэ уреджэныр, уиорэд, гъыбзэу уилгъэпкъ илэхэр псэ къапы-бгъакклэу убзэкклэ къэплонхэр, лъагъэу плэтынхэр хэти ипшгъ-рылэ.

Республикэ ухъугъэу убзэ

еджаплэхэм ачлэмылэу, нарт къэбархэм клалэхэр ахэмыдало-хэмэ, хэта шысэ зытырахы-штыр? Илэсипшл пчъагъэ хъугъэ нэмыкълэ лъэпкъхэр къы-зытхэсыхэр, тызэгурэлэ, тызэ-дэпсэу. Ащ ишыхъат ахэм ащышхэм тыбзэ зэрэзэра-гъашлэрэр. Адыгэ телевидени-ем илофышлэу Наталья Шев-ляковар шысэшлэ. Адыгабзэр ыгъэбзэрабзэу къэгъушылэ зы-хъуклэ, ушмыгушлукълэи плъэ-кълэрэп. Ауштэу а пшээшъэ-жъыер тыбзэ рыгушылэу, о уадыгъэу умышлэныр емыкълу-шху. Тилгъэпкъэуагъэу лэклэбым

шылэхэр хымэ къэралыгъо исых нахъ мышлэми, яныдэ-лъфыбзэ къаухъумэ. Лъэпкъ Иофхэм агъэгумэкклэу, апыль-хэм зэкклэми сафэраз, ягу-хэлэхэр къадэхъухэу, псау-ныгъэ ялэу бэрэ къытхэтын-хэу сафэлъао. Тхъэм бэрэ тырегъалэх Унэрэкъо Рае, Чэ-мышло Гъазый, Шъуапцлэ-къо Аминэт, Шхъэлэхъо Све-тэ. Мыхэм афэдэу лъэпкъым фэгумэкълэу шыфхэр нахы-бэу къытхэтхэмэ тыбзи, ти-шэн-хабзэхэри мыкълэды-пэнхэмклэ гугъаплэу шылэшт.

ХЪАГЪУНДЭКЪО
Шамсэт.

Мамхыгъ.

УСАКИОУ ТЕУЦОЖЬ ЦЫГЪО КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭСИ 155-рэ МЭХЪУ

Иусэхэр щыІэныгъэм

(КъызыкІэлыкІорэр шышхъэІум
12-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

фэблэх

хэми дежыунхэ алъэкІышт. Зы нэггы-
рэми купыми къалошунхэу гъэпсыгъэх.
Сатыр пэпчъ оредышъо пылъ, усэмрэ
орэдымрэ яхэбзэ шапхъэ илтыхэу зэ-
дештэх. Дысыхэп, уфэ-упцІэхэу Іэры-
фэгъух, гъунэнчъэу якъэІуакІэкІэ къы-
зэрыкІохэми. ямэхъанэкІэ кІочІэшхох.

(КъызыкІэлъыкІорэр шышъхъзІум
и 12-м къыдэкІыгъэ номерым ыт).

Теуцожь Цыгъу.

Ниутым зэрэгчэжыбэми ар кьелэ-
ты, кьэуханыр джары кьызкыыхыхы-
рэр. Усаклоом иныдэльфыбзэ лъэш
дэд ыкйи гьунэнч. Адыгэ лъэпкы-
жым ыбзэ кышкыкырэкышгэ ины, джа-
дэ. Джары анахуэу кьэзгыгэшгуашло-
рэри, лъагуу зыкйилэтырэри. Ниутым
пккэ зэрымилэр ыушэтыгъахуэ, кы-
ккэлэлыккылошт ныбжыккэлэхэм кьафэ-
сакыбзэ закьыфегъазэ, кьялэу, кья-
убзэ, Тхьэ афелэу. «Тхьэр сакь, шгуз-
фэсакыжыккэлэ» — кьяушыны, янасып
лъэгэнэу афэлгало нахккэ, шэнычэггэ
лофккэ кьяджэрэп. Ушыыр ыпэ регъэ-
шы. Кьяхуэлэггэ тхьамыккэгъошхор
ццэлэгъаеми, акылпккэ, лушыггэккэ пэ-
гъоккынхуэ кьяджэ цыф Лушыр на-
хыккэлэхэм. Цыгбо Тхьэм кьыритыггэу
луш, иакыл зыпкэ итэу лъэпкым
кьехуэлэшттым фэгумэккы. Пыупккэ-
пыггэккэжым хэтэп, ащ фэдэ амалыр
щегъэзые, игушылэ сэшхо лыггэу ча-
ныны, кьырихырэп, ищыклаггэу ыты-
тэрпышш:

*Тиклэлэлзү тхэтымэ якIый
макээм уаишом нхеуты,
Пхэзыуныицэдэжэ таукIи тэ.
Тэ тиукIынIэм шьуемыгуишишэ
Шьуисабыеу кэзнагэхэм хяяр
шольгэггү.*

Упчлэ фимыкъяужу къяуцу. Къяуджэм нахь чыжыкэ кыгыгъшлагъэм мыклогъэ адыгэ лыжыкэ цыклоу, зыгупшлэ хъублаблэщтыгъэ зэпытым тыдэ кыырихыгъэха моцх фэдэ гуцылэ лэзш зафэхэр? Тхаклэ еджаклэ зымышлэщты-

гээм, мы гушыгэхэм аклоцылгхэ-
гээ мэханэр хэта кьезыуагээр?
Иджуап емытыжыгыошлуми кэлэ-
гээн фай Цыгэ лъэпкь гушпысэр
зерилагээр, ащ ишапгэхэм зэра-
рыгыгээр, адыгэ лъэпкыр Цыгэ
ыпуклэ кьызэрэгущылагээр. Усэкло-
шхор адыгэ лъэпкым кьылыфи зэ-
рипужыгээр ашклэ кьыгээлэ-
гьуаг. Джары осэнчэ зышпырэри,
зыклэмыпкыжыгхэрэри, жьы зыклэ-
мыхухэрэри иуэхэр. Адыгэ **лбыж**
лш кьодыаггэп, усэклошхуаг,
философыг, эпическэ мэханэ-
шхо ялаг илжжыгэхэм. Сыдрэ
лъэпкы ыльэггүгэми, уащымы-
уклыгыханэу ягьуашэкли якуп-
кыкли гэгэнысгаггэх.

*Тэгц фэдэ гуицэ хэты ельгэгу?
Тынсауэз тибэн тылуклэй.
Тнсэ хэмыклэу машэм тырадзэй.
Титхэ шлү кьытферэшлэжыи
Кьытицшигыгэ кьиным тырыраз.*

Теуцожь Цыгьо ифилософ гуншыс-
хэр гыбызэм икъегъэжыгъум шы-
ублагъэу икълухым нэс пхырешых.
Чыплэ-чыплэхэу шымытхэу, зэды
пэбгъэ, шыобгъэ, пкыы пытэхэу хэтых.
Клуачлэ къызгытхэрэм апэрэу шыцых,
ыпкых, ышхьхьх, ыгух. Ыльапсэх
игыбызэ ыкли ишъуашэх. Сыд фэдэрэ
кьин цыфым ыльэгъугъэми, зэрило-
тэжыыштм ицыхэ тельэу клегъэгү-
шү. Сатыр пэпч гугъэр игуэс, чэщ
шүнклим мэфэ нэфыр къызэрклэлы-
клостым уклегъэгүшү. Афэшумы-
гъэгъуклэ къаджэрэлп, цылэныгъэр рэ-
хьатэу ыпэ регъэшгы. Тхыамыклагъом
кымыгъээзжыным зэрилэкълэу уше-
ухъумэ. «Шъусакъ, цыфхэр!» — къэ-
джэ усэклошор. Акылышлор ильэп-
кэгъухэр насыпышлонхэу, тхэжыын-
хэу къяушыны зыпытэу.

Шъхэгуацэм икIэфарзэм тикъэ
къебэкIы
ПэсаIоу шукъытIукIагъземэ
«Мыр хэт» — шугIоу
шгугIучIэжыныен.

Тхээр кьетагъ зыфалоштыгъэхэм
Теуцожь Цыгъо ашышыгъ, къызэхъу-
хъэгъ лъэхъаныр хэбзэ зэблэкыгъоу,
шэн зетефгъауе, цыф гъэдэлон-зещэ-
ныр мылъшхыгъэми, къызгъэшбгъэр
къыфзупсэжьи игъом ишыклагъэр ыжэ
къыдыгъэкыгъ, ыгуи къырыгъэкыгъ.
ЗыкIэ хуэкуагъэп Цыгъо, ежэ зы-
рилоштыгъэу, насынышуагъ. Ипэ-
митIу яинагъэкIэ уашъом кIэох,
адыгъ лъэпкъым елытыгъэ напэх.
Цыгъуи насынышIо бэгъашIэ илэ-
кыгъэхэм ашIагъ, адыгъ лъэп-
къыри аригъэшIагъ, дунаим тизы

ышыгы: «Мафэкьо Урысбий» фэ-
шъхъаф кыпкырымыкыгыэми
Цыгы цэрылоштыгыэ. Усэ зэфэ-
шъхъафыбэу зэхильхыагыэхэми джа
нэшанэхэр къахэщых, зыгорэхэм
ахэгэклоклэгъуаех, сыдрэ локли
уагыэгыошэщтэн. Хэт фэгъзагыэхэ-
ми кыэшлэжыгыошлух, гугатхъэх,
гурылогыошлух. Шлүм фэгъхыгыэр
гурылогыошлүнба?

Тэ къэтIогъэ заулэр

Тихьадэмэ ятхьамыкІагъу.

Тыгъы зэнытынкІи нэпсыр

*Тфимыкъуцтыгъэ унэм нэкІэу
тихъажьси.*

Пчыхъашъхъэ унэм

тихъажьымэ, —

Ныбжыкzum кытегъэгъазэ,

Тхьэ зэтагъэ гуцэм ибын

КЪЫЛЗЪЭЗЭЖЪЫЛЗЪ.
КАМ ЯМЫЛАУЧЫ

Түүнээс хойш яг түүхчид...
Түүнээс хойш яг түүхчид...

Тундэжэ Цыфэ ил ыытээ Художественнэ маханым имызыкабу тарихэ мэ-
хэнни ил. Хэгэгү клоцун заоу кы-
хухаггэм, ащ кыкылэлыкылааггэм
уащегэггүазэ, заом нэлат рехы.

Теуцожь Цыгъо сурэтышэшху, игушцыз пэпчкыз жэрыло сурэт кышылыг, усурэтышмэ ащ гу лытэгъошл. Хэт ытэгъугъэми шгуашгх ыкй шгуашлох, уяплгы зэпытыгъэми уязэщырэп.

Теуцожь Цыгьо орэдылошху, иорэд макъэ шъхьафы, псэ пытэ хэлъ. Иусэхэр орэд закӀэу зэгъэкӀугъэх, мэкъамэ акӀэт. НыбжыкӀэхэми адештэх, лыжъ-

Тым икъам.

ГъашІэм ичъыг.

епхыгъэшъ сикъоджэгъу сырэпагэ,
сырэгушо, сифэсакъызэ итхыгъэхэр зэ-
пырысэгъазэх.

Нэгэ Цыгбо илгэсншгээрэ шээнхыко-
рэ тфырэ зышыхурэм игугуу кээсшы
сшлоигуу — усаком ыцлэ чылэм ты-
рахыжыгп, Адыгэкбалэ ащ ыцлэ рало-
жыкырэг. Пэнэжыкыуае Теуцожэ Цыгбо
ихадэ дэлэ, ары зышагэгтлылгыкы-
гээри. Пэнэжыкыуае районыр дахы-
жы, а кьуаджэм дэхээр ибэ папклэу
кьэнэжыггагэх. Иклэрыклэу район
гүпчэ зашыхым, зэрэспубликэу ягу-
шлогуаг, джыри зыс район кыхэх-
хыжыг. Усэклошхом ыцлэ районым
зриххурэм кьегэгшбуашэ, цыфэу ис-
хэм теубытагээрэ шлошхууныгэгшхо-
рэ кьахельхэ шылэныгэм фаблэу
псэунхэмклэ.

КЪАТ Теуцожь.
Урысыем итхакIохэм ыкIи ижур-
налистхэм ясоюзхэм ахэт.
Сурэтхэр авторым иех.

Къинэу альэгъугъэр бэ

1941-рэ ильэсым Хэгъэгу зоошхор къежьагъ, фашист техаклохэр тикъэралыгъо къы тебнагъэх. Дэгъоу ктэсэшлэжьыны заом ильэхъаны зоо ужмы цыфхэм кынуу альэгъугъэр. Заор кызызежъм ильэси 8 сыныбжьыгъ. Сынытлуклэ слэгъупагъэ кумэ арагъэтлэсыхъэхъэз, лашэ зылыгъын, заом лухъан зыльэклыштыр тикъуаджэу Гъобэкъуае зэрэдаштыгъэр. А лэхъаным куохъаурэ гыт макъэрэ чылэм дэлуклыштыгъэр егъашил сшымыкыгъупшэжынызу сыгу кынагъ.

Чылэм кыдэнггаггэхэр хульфыгээ нэж-лужыхмрэ бзылфыггэхмрэ. Хульфыгээ ыккн бзылфыгээ Юфур ээклэ кьоджэ шьуэхэм апшэр иль хуэгтэ. Бзылфыггэхэр тракторхэм атесыггэх, хульфыггээ нэж-лужыхэр аклыггуху коцур аупклэти, бганэ ашлызэ комбайнэм раггэложыштыг. Фронтан лутхэм ашхыштымрэ ашыггыштымрэ тылым шы-

Іэмэ агъэхъазырыштыгъ. ЗэкӀэ аӀитӀукдэ ашӀэштыгъ. ИлӀэс 13-м кышыгъгъэжыгъгъэу 18-м нэс зыныбжъ кӀэлакӀэхэр бзылъфыгъэхэм акӀэтэкъуагъэхэу Іоф ашӀэштыгъ. КӀэлэ ныбжыкӀэхэр пцӀанэхэу, лъапцӀэхэу, алъэкӀапӀэхэр бжанлэхэм ратхыгъгъэу Іоф ашӀэштыгъ. Ашхын икӀун агъотыштыгъгъоп.

Тянэ сыкыгъоу губгъом сы-
кЮщтыгъ. Гъаблэм ымыгъэ-

лэнхэу плэстэ бэлэгэшхьхэ
зырыз кьаратыштыггэ, сэри
аш тлэкү сыккыхиубытшты-
ггэ. Гошакломэ плэстэ тлэкү
кысатыштыг, тянэ кылу-
клагэм шыш тлэкүи аш кы-
хигъахъоштыг. Губгьом
итхэм агу сысызэ юф ашлэ-
штыг чылэм шыхьурэм шы-
мыгуазэхэу. Шыу горү губ-
гом кыхьхуэ залъагкүлэ, «хэ-
та Тхьэр ззуаггэу повесткэр

кызыфахырэр?» аЮщтыгъэ.

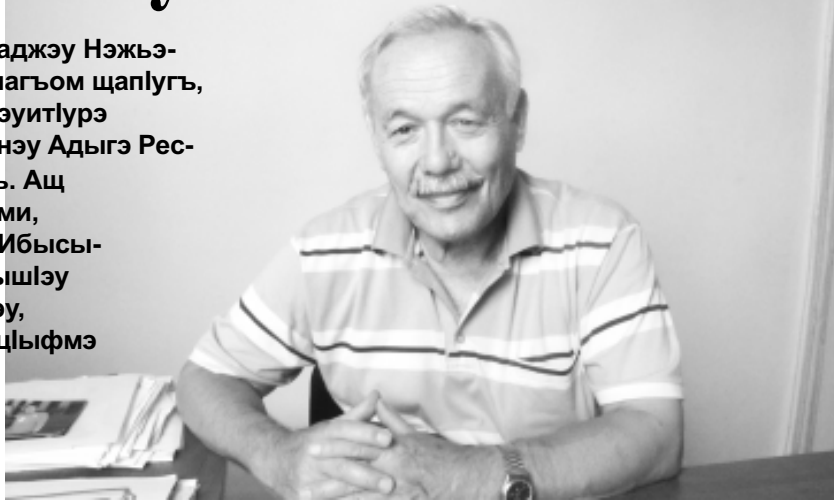
Чылым дэс унагбохэм ахэ-
тыггэх нэбгырабэ зэращыггэ-
хэр. Бэрэ кыыхэккыштыггэ зы
унагбои извешение кыфа-
хыггэу хыадаггэ итызэ, ятло-
нэрэри ащ кыккэлэлыккыу
кызылуккэштыггэхэр. Тхы-
мыккэггэ лгэханыггэ а уахэ-
тэр. Ащ нахэ дэггуггэп зэуож
лгэханри. Пыим зэщиггэ-
ккыггэ пстэури зыпкк иггэуц-
жыггэн фэггэ. Ащ фэггэ ти-
цкыфхэм афэлэккыштыггэ зы
кызытыраггэнаггэп.

НЭМҮГДЭХЭЭ Ибрахим.

Плъэгъурэм уишлэныгъэ кыыхегъахъо

Нажъэ Мунзир Сирием икыуаджэу Нэжъэ-хъаблэ кыышхъугъ, адыгэ унагъом щаплугъ, биологиемкӀэ кӀэлэегъадж, шъэуитлурэ пшъэштитлурэ ил, зигъэпсэфынэу Адыгэ Республикэм къэкӀуагъэу тылукӀагъ. Ащ сьд фэдиз къэбар кыылотӀагъэми, уеззщырӀ, сэмэркъэур икӀас. Ибысымэу, Урысыем инароуднэ сурэтышлэу Къат Теуцожь кыызэрэтилуагъэу, щылэныгъэр зышлогъэшлэгъон цыфмэ Мунзир ащыш.

— Къалэу Хъом кӀэлэегъаджэу Иоф шысшӀагъ, — еӀо Нэжъэ Мунзир. — АрапыбзӀкӀэ биологием язгъашӀэщтыгъ.

— *Хысапыр, тарихыр, литература, физикэр — ахэр нахь тищыкӀагъэмэ ащышхъ. Биологием лъэшэу пшӀогъэшлэгъоныгъа?*

— Цыфым фӀэгъэгъун фаехэр биологием кыуегъэгъотых. Псэ зыпгъэу дунаим тетмэ уахешшъ, агу кыызэрэтеорэм урегъэдӀу, ящыӀаӀэ кыыбгурегаӀо.

— *Уисэнэхъат зӀблӀнхъу пшӀогъэу уахътэ кыокӀу-гъэба?*

— ОшӀа, ИофшӀэным «узы-хилъаскӀэ», нэмыкӀ сэнэхъат узэрлӀыгъуштыр арӀэ узӀгупшысэррэр. УзыфӀэгъэзагъэр нахь дӀгъоу зӀрӀэгъэцӀкӀэщтым упылъ.

— *Пенсиюм укӀуагъэу кы-сӀлуагъ. Зы еджапӀэм улу-мыкӀу ащ фӀдизым Иоф пшӀагъа?*

— Сирием илъэс 20, Алжир илъэс 4, Эмиратхэм илъэс 6 Иоф ащысшӀагъ. СыкӀэгъожьырӀп хӀэгъэу зӀфӀшхъафхэм сачылӀ-жъэнэу зӀрӀхъугъэм пае.

— *Биологием тыдӀ укӀуа-гъэми биологием кӀэнӀжы, ау кӀэлэегъаджэу зӀфӀмӀдӀ хӀ-гъэгъэм уащыпсӀуныр кы-ныгъэба?*

— Ары. ХӀгъэгъуэр зӀфӀдӀхӀп. Сириер кысыубырӀп, ау Алжир кӀэлэегъаджэм иофшӀэн нахь зӀрӀагъӀгъаӀлӀэр кысӀошт. КӀэлэеджакӀом хӀпшӀыкӀу афӀгумӀкӀых. Я 11 — 12-рӀ клас-схэр къаухынхъу амалышлурӀ аратых.

— *Я 11 — 12-рӀ классхэр кызыухырӀмэ сыда шӀуагъэу ащ хахырӀ?*

— Классым пӀшӀорыгъэшгъэу кӀэлэеджӀкӀо 20 — 40 исын ылъӀкышты, ау кызыухырӀ 10-м емыхъоу кыыхӀкы. Я 12-рӀ клас-сым ыуж университету зыфае-хэм ушӀэтынхэр амытхъу аштӀх. НэмыкӀхэр я 9 — 10-рӀ классхэм оцӀнӀу кыащӀахыштыгъэм елы-тыгъэу еджапӀэхэм аштӀх. УшӀ-тыныр апыз зӀлӀкыкы зыхъукӀ, чӀӀбгъӀкынкӀ уфит. ГушылӀм пае, балл 220-рӀ изыгъэкъугъэр врачӀу аштӀ, 5-кӀэ ащ нахь макӀэр инже-нер сӀнӀхъатым фӀеджӀшт, ащ 5-кӀэ нахь макӀэм экономикэм зы-фигъэсӀшт.

Адыгабзэм икыныгъохэр

— *Мунзир, адыгабзэр дӀгъоу ошӀэ. УфӀзыгъэсагъэр кы-таӀоба?*

— Адыгэ унагъом сыщӀаӀугъ, адыгабзӀкӀэ сӀани сӀати кыыздӀ-гушылӀштыгъэх. АдыгабзӀкӀэ те-лекъэтынхэр зӀхащӀх — ари дӀгъу. Адыгабзэр зӀбгъэшлӀнӀэу уфаемз, кыинӀп.

— *Илъэс 20 зытешӀӀкӀэ нахьышлур тыфӀкӀошты? ТилъӀыгъэу кызыгъэзӀжы-рӀмэ япчӀагъэ хӀхъошты?*

— Укошыныр кыин. Адыгэмэ залӀэтыныр къахылыгъӀы. Илъэ-си 100-м нахьыбӀрӀ пачыхъэм езуагъэх — ячӀыгу кыамыбгын-ным фӀэшӀ. ХӀта кызыгъэзӀжы-щтыр? АхышӀхӀо яӀӀп. УнӀэу зы-чӀэсыштыхэм, ИофшӀэнӀу яӀэщтым, фӀэшхъафхэм ягупшысӀх.

— *ХӀкур ащыгъушӀнӀэу кыпшӀхъуа?*

— КысшыхъурӀп. ХӀкумкӀэ анӀу кыгъэзагъ, кыкӀонӀу фаер макӀӀп. Илъэс 20 — 30 тешӀӀмэ адыгэмэ къахылуӀштыр сӀлӀ-рӀп, ау кысӀонӀу сызыфаер кыӀпты сӀлӀоигъу. ЛъӀпкӀ шӀу-лъӀгъур, лъӀпкӀ гупшысӀэр чӀ-тынӀштытӀ.

— *Адыгэ быракъыр, тир-орӀдхэр, спектаклхэр, спорт кыбархэр щылӀны-гъэм кыышхъыгъэщыгъа?*

— Адыгэ орӀдхэр дискмэ атетхагъэхъу унагъомэ ащӀлур, адыгэ орӀдхэр кызылорӀмэ яп-чӀагъи хӀхъо. Адыгэ быракъым исурӀт машинӀмэ атешӀыхъагъ. Тибыракъ итарихъ кыкӀлӀуп-чӀӀх. Жъогъо 12-р къагурӀӀо, ау щӀбзиным имӀхъанӀ зӀкӀэми ашӀлӀрӀп.

— *НэмыкӀ упчӀэ яӀӀба?*

— ЗӀкыш республикӀэхэр хӀкум зӀрӀащыпсӀухэрэм кы-кӀлӀупчӀӀх. Къэбар зӀхахы ашӀо-игъу. Ащ пае телевидение, Интернет, радиор, гъэзетхэр нахьышлур дӀгъӀфӀдӀхӀ, зӀлӀы-лӀсыкӀэ амалхэм талыхъу тшӀоигъу.

— *Цыф тхъаусыхалӀмэ уаӀоӀкӀа, уагъуӀа?*

— Ухъулыфыгъэу утхъаусы-хъу ушысыныр кызгъӀкӀухэрӀп. ТхъаусыхалӀм иоф кӀӀкыӀрӀп. ДӀгъӀцӀкӀӀн тлӀӀкышты ИофӀу щылӀр макӀӀп.

— *СурӀтышӀ цӀэрыӀоу, тхакӀоу Къат ТеуцожьрӀ орырӀ шӀузӀгъус. ЛӀутӀӀхэр шӀушӀыхъэзӀ шӀугушылӀу зӀп шӀузӀрӀслӀгъуэгъэр. ЗыгорӀмэ шӀуагъэгъумӀкӀа?*

— ТеуцожьрӀ сӀэрырӀ тит-теплӀкӀэ лъэшӀу тызтӀекыӀрӀп, тызфагъадӀуи кыыхӀкы. ЛъӀпкӀ гупшысӀу Теуцожь кызыды-рихъакыӀрӀр исурӀтхэмкӀэ, итхыгъэхэмкӀэ, ищылӀныгъӀкӀэ кыӀуагъ. Мыекъуагъ кыыздӀт-кӀухъэзӀ тызылукӀэрӀ цыфхэр сӀгъэшлӀагъо, лъӀпкӀ шӀӀжъ яӀ, адыгагъэр агъӀлапӀӀ.

Адыгэ цӀэрыӀохэр

— *Сирием адыгэ цӀэрыӀохэр исыхъа? УаӀукӀу кыыхӀкӀа?*

— Ахэр бӀ мӀхъух. ДжӀуадӀ Анзор адыгэ кӀалӀхэр зыхӀт дӀз лъэш зӀхищи, Израиль идзӀ-кӀолӀм лӀыхъужӀу язуагъ. Анзор ыш икӀалӀу НӀдждӀт фильмӀхэр тырехых. Шыухэр КъӀбӀртӀэ шӀолырым кыре-шыхъш, фильмэм хегъӀаӀжӀх. АрабхӀри шым тесыхъу тӀлӀ-гъух, ау адыгэмэ афӀдӀхӀп, шы спортым фӀӀӀпӀасӀхӀп.

— *Мунзир, укӀалӀхэр Ады-геим щӀбгъӀдӀжагъэх. КӀ-гъожьыгъэха?*

— ШӀукӀэ агу кыагъӀкыжы. СимазӀрӀ РыгъуазӀрӀ сипшъа-шӀхъ, МурадӀрӀ ОждӀйрӀ сипшъа-ох. ЗӀкӀэми щылӀныгъэм зы-кыышхъоты, адыгабзӀрӀ ашӀӀ.

— *Сирием зыбгъӀзӀжы-щытым сыкыкӀлӀупчӀӀрӀп. ГъобӀкыуае укӀонӀу угу кыуилорӀба?*

— Теуцожь Цыгъо фӀгъӀхы-гъэ зӀхахъэмэ сахӀлӀжъӀным сыдӀгъулӀ. ГъобӀкыуае чылӀ гъ-шӀлӀгъон, хӀкум ит къуаджӀмэ итарихъкӀи, псӀукӀу илӀмкӀи къахъшы. Адыгеим укыӀкӀуа-гъэу ГъобӀкыуае зымыгъӀлӀ-гъуныр тӀрӀзыхӀп.

— *Джыри сыда къанӀо пшӀолӀгъор?*

— ТхъаегъӀпсӀух уахътӀ кӀэ-зыгъоти кыыздӀгушылагъэхэр. ГъӀзетӀу «Адыгэ макъэм» ире-дактор шъхӀӀу ДӀрбӀ Тимур редакцием тыригъӀагъи, лъӀпкӀ зӀпхыныгъэхэм, адыгаб-зӀм изӀгъӀшӀӀн татӀегушылагъ. ЛъӀпкӀ шӀӀжъу тилӀм зӀрӀхӀд-гъахъорӀм сегъӀгушхӀо.

— *УгухӀлӀышлур Тхъэм кыбдӀгъӀхъух.*

— ТхъаегъӀпсӀу. СурӀтым итыр: **Нажъэ Мунзир.**

ФИЗКУЛЬТУРНИКЫМ И МАФЭ ИПӀГЪОКӀ

УзыгъэгъушӀонӀу щылӀр макӀӀп

Физкультурникым и МафӀэ фӀгъӀхыгъэ зӀхахъу Мыекъуагъэ щыкӀуагъэм тренер-кӀэлэегъаджӀхэр, кӀэлӀцыкӀу-ныбжыкӀэ спорт еджапӀэмэ япащӀхэр, Адыгэ Респуб-ликэм испорт лъагъу зылӀтыхӀэр хӀлӀжъа-гъэх. АР-м физкультурӀмкӀэ ыкӀи спортымкӀэ и Комитет итхъаматӀ игуадзӀу ДжармӀкӀо Юсыф зӀхахъэм кыышхъылагъ, щытхъу тхылӀхэр спортым иофшӀлӀмэ ариты-жыгъэх.

АР-м стадионхэр, спорт псӀуа-лӀхэр зӀрӀащӀыхӀэрӀм, тиспорт-сменхэм зӀнӀкыкӀумэ медальхэр къазӀрӀащӀахыхӀэрӀм, Урысыем ихъшыпыкыгъэ командӀхэм Ады-геим щӀаӀлугъэхэр зӀрахӀтхэм ДжармӀкӀо Юсыф къатӀегушы-лагъ. Адыгеим и ПрезидентӀу ТхъаӀушынӀ Аслъан, Парламен-тымрӀ ПравительствӀмрӀ спорт псӀуалӀмэ зыгъушӀомбгъугъ-ным фӀэшӀ зӀхӀцӀӀн Иофыгъоу зӀ-рахъхӀэрӀм ягугъу кыышыгъ.

— АужырӀ илъӀсышым кы-

кӀошӀ Ады-геим спорт псӀуалӀу щӀаӀыгъэм ыкӀи щыра-гъӀжъагъэм фӀдиз Ады-гӀ хӀкур щӀ-лӀфӀ илӀагъп, — кыуагъ Ю. Джар-мӀкӀом.

Щытхъу тхылӀхэр зӀраты-жыгъэмэ ащышхъ Ирина Ман-ченкӀр, Заурим Тимур, КъӀлӀшӀгъо АскӀр, Владислав Новарчук, ПӀ-

Щытхъу тхылӀхэр зӀратыжыгъэхӀ тренер-кӀэлэегъаджӀхэр.

нӀшӀу МыхъамодӀ, ХъуажӀ МӀджыдӀ, Сергей Двойниковыр, ХъабӀхъу АдамӀ, Хъот Юныс, Андрей Чечиныр, Андрей Си-

нелниковыр, БастӀ СӀлымӀ, Анатолий МоскаленкӀр, Станис-лав Запрелюк, нэмыкӀхӀри.

НӀкӀубгъом итхэр зыгъӀхъазырыгъэр ЕМТӀЫЛӀ Нурбый.

ЗӀхъышхъагъхэр:
Адыгэ Республикэм
и КъӀралыгъо
Совет — ХасӀр,
иминистрӀхэм
я Кабинет

КыдззыгъӀкыӀрӀр:
Адыгэ Республикэм
лъӀпкӀ ИофхэмкӀэ,
ӀӀкыӀб кӀӀралхэм
ащыпсӀурӀ тилӀлӀ-
кыгъухэм адырӀӀ
зӀпхыныгъэхэмкӀэ
ыкӀи кӀӀбар жъу-
гъэм иамалхэмкӀэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскӀр, 236

**Редактор
шъхӀӀр**

**ДӀРБӀ
ТИМУР**

**Редакциер
зыдӀшыӀр:**
385000,
кы. Мыекъуагъ,
ур. ПервомайскӀр,
197.

Телефонхэр:
приемнӀр:
52-16-79,
редактор шъхӀӀм
иапӀр

гуадзӀр:
52-49-44,

редактор гуадзӀр-
пшӀӀдӀкыжъ зы-
хыӀрӀ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хъутын ИофхэмкӀэ,
телерадиокъӀэтын-
хэмкӀэ ыкӀи зӀлӀы-
лӀсыкӀэ амалхэмкӀэ
и МинистерствӀ
и Темыр-Кавказ
чылӀлӀ гъӀлоры-
шӀаӀлӀ, зӀраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

ГъӀзетым кыхиу-
тыхӀэрӀм мышып-
кагъуу кыахафӀ-
хӀрӀмкӀэ кызыт-
хыгъэхэм пшӀӀдӀ-
кыжъ ахы. Къа-
тхӀхӀрӀмрӀ гъӀзе-
тым щылажъхӀ-
рӀмрӀ яеплӀыкӀэ
зӀтемыфӀн ылӀ-
кышты. ГъӀзет-
еджӀхэм кыт-
фагъӀхыӀрӀ тхы-
гъӀхэр зӀхӀтфы-
хӀрӀп ыкӀи кы-
зытхыгъэхэм
ӀӀкӀдӀгъӀхъа-
жыхӀэрӀп.

ЗышхъаутырӀр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кы. Мыекъуагъ,
ур. ПионерскӀр,
268

ПчӀагъэр
5245

Индексхэр
52161

52162

Зак.2320

Хъутынм
узыкӀӀтхӀнӀу щыт
уахътӀр
Сыхъатыр 18.00
ЗышхъыкӀтхӀгъэхӀ
уахътӀр
Сыхъатыр 18.00